

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Kültürü Kavramına İlişkin Metaforik Algıları

Gülşah Çelebi¹, Nilüfer Cebeci², Berru Ulusoy³

¹ Eğitim Bilimleri Bölümü, Giresun Üniversitesi, Giresun, Türkiye, gcelebi_28@hotmail.com

² Eğitim Bilimleri Bölümü, Giresun Üniversitesi, Giresun, Türkiye, cebeci28nil@gmail.com

³ Eğitim Bilimleri Bölümü, Giresun Üniversitesi, Giresun, Türkiye, ulusoyberru@gmail.com

Sorumlu Yazar: Berru Ulusoy

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Kaynak Gösterimi: Çelebi, G., Cebeci, N., & Ulusoy, B. (2023). Okul öncesi öğretmenlerinin okul kültürü kavramına ilişkin metaforik algıları. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 19(1), 169-182. doi: 10.17244/eku.1193665

Etik Not: Araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur. Bu araştırma için Giresun Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal Bilimler Fen ve Mühendislik Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulu'ndan etik onay alınmıştır (Tarih: 11.05.2022, Sayı: 2022/027).

The Metaphoric Perceptions of Preschool Teachers Conceptions on School Culture

Gülşah Çelebi¹, Nilüfer Cebeci², Berru Ulusoy³

¹ Department of Educational Sciences, Giresun University, Giresun, Türkiye, gcelebi_28@hotmail.com

² Department of Educational Sciences, Giresun University, Giresun, Türkiye, cebeci28nil@gmail.com

³ Department of Educational Sciences, Giresun University, Giresun, Türkiye, ulusoyberru@gmail.com

Corresponding Author: Berru Ulusoy

Article Type: Research Article

To Cite This Article: Çelebi, G., Cebeci, N., & Ulusoy, B. (2023). Okul öncesi öğretmenlerinin okul kültürü kavramına ilişkin metaforik algıları. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 19(1), 169-182. doi: 10.17244/eku.1193665

Ethical Note: Research and publication ethics were followed. For this research, the ethical approval was obtained from the Giresun University Rectorate Social Sciences, Science and Engineering Research Ethics Committee (Date: 11.05.2022, Number: 2022/027).

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Kültürü Kavramına İlişkin Metaforik Algıları

Gülşah Çelebi¹, Nilüfer Cebeci², Berru Ulusoy³

¹ Eğitim Bilimleri Bölümü, Giresun Üniversitesi, Giresun, Türkiye, gcelebi_28@hotmail.com, ORCID: [0000-0002-1874-1558](https://orcid.org/0000-0002-1874-1558)

² Eğitim Bilimler Bölümü, Giresun Üniversitesi, Giresun, Türkiye, cebeci28nil@gmail.com, ORCID: [0000-0002-5242-8215](https://orcid.org/0000-0002-5242-8215)

³ Eğitim Bilimleri Bölümü, Giresun Üniversitesi, Giresun, Türkiye, ulusoyberru@gmail.com, ORCID: [0000-0002-8264-3119](https://orcid.org/0000-0002-8264-3119)

Öz

Okul öncesi eğitim, yaşam sürecinde örgün eğitim merdiveninin ilk basamağını oluşturur. Bu basamakta öğrencileri karşılayan okul öncesi öğretmenleri onların ilk öğretmenleri olma özelliğini taşır. Okul öncesi öğretmenlerinin öğrencilerin yaşamlarında ilk kalıcı izler bırakan, özellikle günlük yaşam becerileri, bilgi ve davranışları kazandıran öğretmenler olması onların algı ve görüşlerinin önemini artırır. Okulunun parçası olduğunu düşünen, görüş ve önerileri dikkate alınan, işbirliği içinde ortak amaçlar için hareket eden, okullarında olumlu kültür oluşturulan öğretmenler değerli, önemli olduklarını hissederek performanslarını olumlu yönde sergileme eğilimi gösterir. Bu olumlu enerjinin okulun diğer paydaşları üzerinde bütünleştirici ve sıcak bir yansıma oluşturması beklenir. Okul kültürünün okul öncesi öğretmenleri üzerindeki etkileri nedeniyle çalışmada, onların okul kültürüne ilişkin algılarının metaforlar kullanılarak belirlenmesi amaçlanmıştır. Çalışma nitel araştırma yönteminden fenomenolojik desende yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu Giresun'da kamu bağımsız anaokullarında 2021-2022 eğitim öğretim yılı bahar döneminde görev yapan 50 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Okul öncesi öğretmenlerinin okul kültürüne ilişkin algılarını belirlemek amacıyla 'Okul kültürü..... gibidir, çünkü' ibaresi yazılı yarı yapılandırılmış formlar araştırmanın veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırmada okul öncesi öğretmenleri okul kültürüne ilişkin birliktelik/bütünlük, doğa/doğanın parçası, samimiyet, yiyecek, başlangıç/zamanın parçası, şekillendirici ve yansıtıcı olarak okul kültürü olmak üzere yedi kavramsal kategori altında toplam 42 metafor üretmiştir. En fazla üretilen metaforlar birliktelik bütünlük olarak okul kültürü kategorisinde yer almakta olup bu metaforların tümü olumlu yöndedir. Araştırmada okul kültürüne ilişkin metaforlar değerlendirildiğinde eğlenceye ilişkin okul kültürünün algılandığı (Nasrettin Hoca fıkraları) sadece bir katılımcı bulunmaktadır. Bu nedenle özellikle öğretmenlerin, okul ortamında eğitici etkinliklerinin yanı sıra eğlenmeye de ihtiyaçları olduğu dikkate alınmalı okul ortamı eğlenceli aktivitelerle zenginleştirilmelidir.

Makale Bilgisi

Anahtar Kelimeler:

Okul öncesi eğitim, kültür, okul kültürü, metafor

Makale Geçmişi:

Geliş: 24 Ekim 2022
Düzeltilme: 1 Ocak 2023
Kabul: 10 Şubat 2023

Makale Türü:

Araştırma Makalesi

The Metaphoric Perceptions of Preschool Teachers Conceptions on School Culture

Abstract

Preschool education constitutes the first step of the formal education ladder in the life process. Preschool teachers who welcome students at this stage are their first teachers. The fact that pre-school teachers are the first to leave permanent traces in the lives of students, especially those who provide them with daily life skills, knowledge and behaviors, increases the importance of their perceptions and opinions. Teachers who think that they are a part of their school, whose opinions and suggestions are taken into account, who act in cooperation for common purposes, and who create a positive culture in their schools, tend to exhibit their performances in a positive way, feeling that they are valuable and important. This positive energy is expected to create an integrative and warm reflection on the other stakeholders of the school. Due to the effects of school culture on preschool teachers, it is aimed to determine their perceptions of school culture by using metaphors. The study was carried out in a phenomenological design from the qualitative research method. The study group of the research consists of 50 preschool teachers working in public independent kindergartens in Giresun in the spring term of the 2021-2022 academic year. In order to determine the perceptions of preschool teachers about school culture, semi-structured forms with the phrase 'School culture is like..... because' were used as the data collection tool of the research. In the study, preschool teachers produced a total of 42 metaphors related to school culture under seven conceptual categories: unity/integrity, nature/part of nature, sincerity, food, part of beginning/time, school culture as formative and reflective. The most produced metaphors are in the category of school culture as unity

Article Info

Keywords: Preschool education, culture, school culture, metaphor.

Article History:

Received: 24 October 2022
Revised: 1 January 2023
Accepted: 10 February 2023

Article Type: Research Article

and integrity, and all of these metaphors are positive. When the metaphors produced about school culture are evaluated in the research, there is only one participant who perceives the school culture related to entertainment (Nasreddin Hodja jokes). For this reason, it should be taken into account that teachers need to have fun as well as educational activities in the school environment, and the school environment should be enriched with fun activities.

Extended Summary

Introduction

Pre-school education; It aims to ensure the physical, mental and emotional development of children aged 3-6, to acquire good habits, to prepare them for primary school, to create a common education environment for children from unfavorable environments and families, and to help children speak Turkish correctly and beautifully. While pre-school education institutions realize these goals in schools, they also transfer their own culture to the stakeholders of the school. So much so that schools have a culture and institutional memories.

School culture can be defined as the values, rules and beliefs that guide the behavior of administrators, teachers and students in the school, as culture is the rituals of common thinking, feeling and behavior development shared by the members of a society or group with certain limitations. Just as societies have common memories, values, rules and feelings to be transferred to their new members, institutions also have norms, thoughts, behavior styles and emotion patterns to transfer to their new colleagues. Every individual working in the school needs to feel himself/herself with social norms and cultural structure. This situation binds the employees at the school to each other more than bureaucratic forces. This psychological bond created in the school positively affects the professional efficiency of teachers and causes an increase in the quality of education. Because a strong school culture; It allows school stakeholders to unite around the school's common values by acting within the framework of a common culture. The benefits of a strong school culture to pre-school education institutions necessitate the correct and effective expression of school culture. Metaphors are one of the concepts that individuals use to express themselves better. Expressing one's feelings, thoughts or beliefs through similarities is called metaphor. In this study, it was aimed to determine the metaphorical perceptions of preschool teachers about school culture. Since it was concluded that there is a need in the literature to determine the metaphorical perceptions of preschool teachers about school culture, it is thought that the study will fill the gap in the literature with this aspect.

Method

Qualitative research method was used in the study. The study was carried out in a phenomenological design and metaphors were used. The study group of the research consists of 50 preschool teachers working in public independent kindergartens in Giresun in the spring term of the 2021-2022 academic year. In the study, the participant group was determined with the easy sampling method, which is one of the purposeful sampling methods. In the research, semi-structured forms with the phrase 'School culture is like..... because

.....' were used as the data collection tool of the research in order to determine the perceptions of preschool teachers about school culture. The collected data were written in computer environment. The opinions expressed in the article were analyzed by content analysis. Content analysis focuses on collected data; Codes are extracted from the events and facts that are frequently repeated in the data set or that the participant emphasizes heavily. From codes to categories and from categories to themes. In order to increase the validity of the research, direct quotations were made from the statements of the participants while the research was being reported. For the reliability of the research, three experts, two graduate students and a faculty member, were employed during the categorization phase.

Results

50 preschool teachers who participated in the research produced 42 metaphors related to the concept of school culture, and these metaphors were grouped under seven categories. The conceptual categories that emerged in the study are as follows: School Culture as Unity/Integrity (% 47.62), Nature/School Culture as Part of Nature (% 21.4), Sincerity (% 9.52), Food (% 7.14), Beginning /Part of Time (% 7.14), Shape Taker (% 4.76) and School Culture as Reflective (% 2.38). The metaphors most produced by the teachers participating in the research are in the category of school culture as unity and integrity. Çelikten (2006), in his study on school culture, found that school culture has a unifying and integrative aspect. In the aforementioned study, school culture is explained with the metaphor of social glue, which makes the stakeholders working in the institution one and whole.

In this study, it was seen that teachers produced a total of 20 different metaphors in the category of school culture as unity and integrity. Among these metaphors, the metaphor with the highest frequency is the family metaphor. The second category created for the metaphors expressed by the participants in the study is nature, school culture as a part of nature. The metaphors that stand out in this category and have the highest frequency; sun and tree metaphors. The third category created according to the research findings is school culture as sincerity. It is the house metaphor that stands out in this category and has the highest frequency. The house has been used because it reminds of sincerity in terms of being the place to live, the place to belong, the most intimate environment. The fourth category of study is school culture as food. Metaphors in this category; quality milk, jams and varieties. The fifth category of the study is school culture as part of beginning/time. Metaphors of this category; is the hour, the key, and every newborn day. In

this category, it is emphasized that school culture causes new beginnings. The sixth category of the study is school culture as the shaping element. In this category, the findings of play dough and dough metaphors were found. The seven and final category of the study is reflectively school culture. The metaphor produced here is the mirror. The reflective effect of school culture was mentioned and it was emphasized that all the factors experienced in the school, positive or negative, would reflect both on the environment and on the school culture.

Giriş

Eğitim, bireylerin yaşamlarına devam etmesi için gerekli olan bilgileri, becerileri ve deneyimleri elde etmesini sağlayan ve tüm yaşamları boyunca devam eden süreçtir. Bu süreç içerisinde okullar, bir program dâhilinde, belirli yaş aralığındaki öğrencilere bilgi, beceri ve tutum kazandırıcı çalışmalarını yürütür (Kramer, 1995). Eğitim yolculuğunda okula giden ilk kapı ise okul öncesi eğitim kurumlarıdır. Okul öncesi eğitim; 3-6 yaş (36-66 ay) aralığındaki çocukların bedensel, zihinsel ve duygusal gelişimini sağlamayı, iyi alışkanlıklar kazanmasını, onları ilkokula hazırlamayı, şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı oluşturmayı, çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını amaçlamaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, MEB, 2013). Okul öncesi eğitim kurumları bu amaçlarını okullarda gerçekleştirirken kendilerine ait kültürlerini de okulun paydaşlarına aktarır. Öyle ki okulların bir kültürü, kurumsal hafızaları vardır. Kültür, bir toplumun ya da belirli sınırlılıkları olan grubun üyelerince paylaşılan, ortak düşünme, hissetme ve davranış geliştirme ritüelleri (Koca, Kaya ve Gökçimen, 2021) olduğuna göre okul kültürü okuldaki yönetici, öğretmen ve öğrencilerin davranışlarına kılavuzluk eden değerler, kurallar ve inançlar olarak tanımlanabilir (Özdemir, 2006). Nasıl ki toplumların yeni üyelerine aktarılacak ortak hafızaları, değerleri, kuralları, duyguları varsa, kurumların da yeni çalışma arkadaşlarına aktaracakları norm, düşünce, hareket tarzı ve duygu kalıpları vardır. Okul kültürü aynı okulda çalışan ekibin davranışlarını, bireyler arası ilişkilerini, beklentilerini ve inançlarını oluşturan yelpaze gibidir (Varol, 1993). Bu yönüyle okul kültürü yelpaze örneğindeki gibi farklı kanatları aynı cisimde birleştiren, kurumun başladığı günden son ana kadar tüm birikimlerini ve etkileşimlerini yansıtan bir bütündür (Tevrüz, 1997). Okul kültürüne ilişkin yapılan bu tanımlamalardan sonra okul kültürü için; okulun bugünü varoluşu ve yarınları olan varlığını sürdürürebilmeleri için, geçmişten günümüze edindikleri, kendilerine özgü değer, inanç, gelenek, tutum, yasal faaliyetler, maddi manevi organik ve etik süreçlerdir denilebilir. Bu durumda okul kültürünü oluşturan başlıca unsurlar; iş çevresi, değerler, kahramanlar, kurallar ve törenler, kültürel ağ olarak kategorize edilebilir.

Okulda görev yapan her birey kendisini toplumsal normlara ve kültürel yapıya sahip hissetme ihtiyacındadır. Bu durum okuldaki çalışanları birbirine bürokratik güçlerden daha fazla bağlar (Schein, 1990). Okulda oluşturulan bu psikolojik bağ öğretmenlerin mesleki verimini de olumlu yönde etkilemektedir. Çünkü güçlü bir okul kültürü; okul paydaşlarının ortak kültür çerçevesinde hareket ederek okulun ortak değerleri etrafında birleşebilmesine olanak tanır (Taheria, Monshizadeha ve Kordiani, 2015). Okulun amaçlarını gerçekleştirmek ve kendilerini buldukları okula ait hisseden çalışanlardan oluşan okullarda denetime olan ihtiyaç da azalır (Özdemir, 2006). Güçlü okul kültürünün eğitim kurumlarına sağladığı yararlar okul kültürünün doğru ve etkili ifade edilmesini gerekli kılmaktadır. Metaforlar ise bireylerin kendilerini daha iyi anlatabilmek duygusu ile kullandıkları kavramlardan biridir. Kişinin duygu, düşünce ya da inançlarını benzerlikler yoluyla ifade etmesine metafor denilmektedir (Korkmaz ve Bağçeci, 2013). Türk Dil Kurumu'na (TDK, 2022) göre metafor; bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma anlamına gelen "mecaz" olarak tanımlanır. Kısacası metafor; kişilerin olguyu ya da kavramı anladığı şekliyle, benzetmeler kullanarak ifade etmesidir.

Okul öncesi öğretmenlerinin okul kültürü algılarının bilinmesi eğitimin kalitesinin artırılmasında, kavram yanlışlarının giderilmesinde ve problem durumlarının ortadan kaldırılmasında etkili olabilir. Bu bağlamda okul öncesi öğretmenlerinin okul kültürünü nasıl algıladıklarını bilmek, güçlü bir okul kültürünün oluşturulmasına katkıda bulunup öğretmenin moral ve motivasyonunu artırabilir ve okulda karşılaşılan çeşitli sorunlara çözüm yolları üretmesini sağlayabilir (Aydeş ve Uğur, 2016; Çobanoğlu ve Gökçalp, 2015). Bu nedenle çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin okul kültürüne ilişkin metaforik algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Alanyazında okul kültürü ve metaforik algı üzerine çalışmalar olmasına rağmen bu çalışmaların aday öğretmen (Yılmaz, K.; Oğuz, 2005; Akyol ve Kızıltan 2019) ve diğer branşlar bazında (Becerikli, 1999; Demirtaş, 2010; Boydak Özcan ve Demir, 2011) olduğu görülmüştür. Okul öncesi öğretmenlerinin okul kültürüne ilişkin metaforik algılarını belirlemeye yönelik çalışmaların alan yazında ihtiyaç olduğu kanaatine varıldığından çalışmanın, bu yönü ile alanyazındaki eksikliği dolduracağı düşünülmektedir.

Belirtilen önem ve amaç doğrultusunda çalışmada 'Okul Kültürü' kavramına yönelik aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin;

- 1- 'Okul Kültürü' kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar nelerdir?
- 2- 'Okul Kültürü' kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar, ortak özellikleri bakımından hangi kategoriler altında toplanmaktadır?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizi alt başlıklarına yer verilmiştir.

Araştırmada yayın etiğine uyulmuştur. Bu araştırma için Giresun Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal Bilimler Fen ve Mühendislik Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulu'ndan etik onay alınmıştır (Tarih: 11.05.2022, Sayı: 2022/22-07).

Araştırma Modeli

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışma fenomenolojik desende yürütülmüş olup metaforlardan yararlanılmıştır. Fenomonoloji, insan deneyimini anlamayı amaçlar (Van Manen, 2007). Rose, Beeby ve Parker'e (1995) göre fenomenoloji, insanların belirli bir fenomen veya kavramla ilgili anlayışlarını, duygularını, bakış açıları ve algılarını ifade etmelerini sağlayan ve bu fenomeni nasıl deneyimlediklerini tanımlamak için kullanılan nitel bir araştırma yöntemidir.

Araştırmada okul kültürü kavramının okul öncesi öğretmenleri tarafından metafor boyutunda nasıl algılandığı belirlendiğinden veriler metaforlar aracılığıyla toplanmıştır. Metafor (Fr. métaphore, İng. metaphor) kelimesi, Eski Yunancada bir kavramı, bir olguyu, ileriye taşımak, sınırları sonuna kadar zorlamak anlamındaki Yunanca "phérō" sözcüğünden gelmektedir (Uyan Dur, 2016). Kelimenin etimolojisini yapanlara göre de "Metafor kelimesi, meta: öte ve pherein: taşımak, yüklenmek anlamlarına gelmektedir." (Lakoff ve Johnson, 2015). Güncel metafor incelemelerinde metafor, sadece bir kavram olarak değil, aynı zamanda bir zihinde yansıma, fikir olarak da değerlendirilmektedir (Akşehirli, 2005). Saban (2004)'a göre yapılan araştırmalar göstermektedir ki metaforlar, öğretmenlerin okul kültürü algılarını ortaya çıkarmada kullanılan bir modeldir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Giresun'da kamu bağımsız anaokullarında 2021-2022 eğitim öğretim yılı bahar döneminde görev yapan 50 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada her ne kadar amaçlı kolay örnekleme yöntemi tercih edilmiş olsa da, çalışmanın gerçekleştirildiği Giresun ilindeki anaokullarında, öğretmenler için cinsiyet tercihi yapılamamıştır. Araştırmanın yapıldığı Giresun Merkez, Keşap ve Bulancak ilçesindeki anaokullarında sadece 1 tane erkek öğretmen görev yapmaktadır. Bu nedenle araştırmanın çalışma grubunda 1 erkek öğretmen ve 49 kadın öğretmen bulunmaktadır. Araştırmanın çalışma grubuna ilişkin demografik bilgiler Tablo 1 de sunulmuştur.

Tablo 1. Demografik bilgiler

	Değişken	N	%
Cinsiyet	Kadın	49	98
	Erkek	1	2
Yaş	18-25	1	2
	26-35	18	36
	36-45	30	60
	46 ve üzeri	1	2
Eğitim Düzeyi	Lisans	45	90
	Lisansüstü	5	10
Kurumdaki Çalışma Süresi	0- 5 yıl	23	46
	6-10 yıl	19	38
Meslekteki Çalışma Süresi	11-15 yıl	8	16
	1-10 yıl	14	28
	11-20 yıl	33	66
	21-30 yıl	3	6
Toplam		50	100

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin 49'unun (% 98) kadın 1'inin (% 2) erkek olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin 1'i (% 2) 18-25 ve 46 yaş üzeri, 18'i (% 36) 26-35 yaş aralığı grubunda, 30'u (% 60) 36-45 yaş aralığı grubundadır. Eğitim düzeyine göre incelendiğinde; çalışmaya katılan öğretmenlerin 45'i (% 90) lisans, 5'i (% 10) yüksek lisans mezunudur. Kurumdaki çalışma süreleri; 0-5 yıl arasında 23 öğretmen (% 46), 6-10 yıl arasında 19 (% 38), 11-15 yıl arasında 8 öğretmen (% 16) çalışma grubu içinde yer alır. Meslekteki kıdemlerine bakıldığında ise; 1-10 yıl arasında 14'ünün (% 28), 11-20 yıl arasında 33'ünün (% 66), 21-30 yıl arasında ise 3'ünün (% 6) olduğu görülmektedir.

Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay örnekleme yöntemi ile katılımcılar belirlenmiştir. Amaçlı örnekleme yöntemi sınırlı kaynakların en etkili kullanımı için bilgi bakımından zengin vakaların belirlenmesi ve seçilmesi için nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bir tekniktir. Bu örnekleme yöntemi, ilgilenilen konu hakkında bilgili ve deneyimli bireylerin ya da grupların tanımlanması ve seçilmesini içerir (Palinkas vd, 2015). Kolay örnekleme yöntemi ulaşması hızlı ve kolay olan öğelere dayanır (Patton, 2005). Kolaylık sağlaması ve maliyeti azaltması bu örnekleme yönteminin sağladığı avantajlardandır (Bernard, 2011). Bu araştırmada ise araştırmaya

katılmaya gönüllü, erişimi zaman ve maliyet açısından daha ekonomik olan okul öncesi öğretmenleri çalışma grubuna dahil edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın veri toplama aracı oluşturulurken, kişilerin bakış açılarını ve algılarını ortaya çıkarmada metaforların bir araç olarak kullanıldığı ilgili araştırmalar (Arslan, 2020; Doğrul ve Kılıç, 2020) incelenmiştir. Yapılan araştırmada çalışma grubunu oluşturan okul öncesi öğretmenlerine öncelikle araştırma hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Okul kültürüne ilişkin metaforik algılarını belirlemeye yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formu online ve yüzyüze olarak uygulanıp en fazla 10 dakikada tamamlanmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısım; okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, kurumdaki çalışma süresi, meslekteki çalışma süresine ilişkin bilgilerinin yer aldığı ‘ Kişisel Bilgiler’ formudur. İkinci kısımda ise katılımcıların açık uçlu cümleleri tamamlamaları istenmiştir. Bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin okul kültürüne ilişkin algılarını belirlemek amacıyla ‘Okul kültürü..... gibidir, çünkü’ ibaresi yazılı yarı yapılandırılmış formlar araştırmanın veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Saban (2008)’e göre araştırma aracı olarak metaforların kullanıldığı çalışmalarda “gibi” kavramı genellikle metaforun konusu ve metaforun kaynağı arasındaki ilişkiyi daha açık bir biçimde ortaya koymak için kullanılır. “Çünkü” kavramı ise metaforların oluşturulma sebebinin açıklanmasının istenildiği durumlarda tercih edilir. Düzenlenen veri toplama aracı ile birlikte “Giresun Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal Bilimler Fen ve Mühendislik Bilimleri Araştırmaları Etik Kurulu” adlı kuruma etik kurul izni için başvuru yapılmıştır. 11.05.2022 tarih ve 22/027 sayılı karar ile araştırmanın bilimsel araştırma etik kurul ilkelerine uygun olduğu belirlenmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Toplanan veriler bilgisayar ortamında yazılı hale getirilmiştir. Yazıya aktarılan görüşler içerik analizi yapılarak incelenmiştir. Metinlerin sistematik, kurallara dayalı olarak kategorilere dönüştürülmesini ve tekrar edileni tespit etmeyi sağlayan yöntem içerik analizi denir (Bengtsson, 2016). İçerik analizinde, toplanan verilere odaklanılır; veri setinde sıklıkla tekrarlanan veya katılımcının yoğun vurgu yaptığı olay ve olgulardan kodlar çıkarılır. Kodlardan kategorilere ve kategorilerden de temalara gidilir (Crabtree ve Miller, 1999; Merriam ve Grenier, 2019).

Araştırmada çalışma grubunu oluşturan 50 katılımcının ürettiği 42 okul kültürü metaforunun açıklamaları detaylıca okunarak kavramsal kategorilere ulaşılmıştır. Araştırmanın geçerliliğini arttırmak üzere, araştırma raporlaştırılırken katılımcı ifadelerinden doğrudan alıntılar yapılması yoluna gidilmiştir. Araştırmanın güvenilirliği için kategorileştirme aşamasında eğitim yönetimi alanında iki yüksek lisans öğrencisi, bir öğretim üyesi olmak üzere üç uzmanla beraber çalışılmıştır. Elde edilen metaforların kodlanması sağlanarak Miles ve Huberman’ın (1994) kodlayıcılar arası uyum yüzdesi hesaplanmıştır. Miles ve Huberman güvenilirlik formülüne göre alanında uzman farklı kişiler verileri kodlayarak analiz etmektedir. Yapılan bu kodlamalar sonucunda uzmanlar arasında görüş birliğine varılan ve görüş ayrılığına düşülen kategoriler tespit edilmekte olup güvenilirlik formülü aracılığıyla uzmanların görüşleri arasındaki uyum oranı belirlenebilmektedir. Güvenirlik formülüne göre 0.92 olarak elde edilen yüzdenin kabul edilebilir ve çalışmanın güvenilir olduğu söylenebilir.

Bulgular

Bu kısımda çalışmaya katılan 50 okul öncesi öğretmenin ‘Okul Kültürü’ kavramına ilişkin oluşturmuş oldukları metaforlarla ilgili olarak bulgular tespit edilmiştir. Öncelikle elde edilen metaforlar verilmiş daha sonra ise metaforlar ilişkili oldukları kavramsal kategoriler içerisinde sunulmuştur.

Araştırmada Üretilen Metaforlara İlişkin Bulgular

Araştırmada 50 okul öncesi öğretmeni ile yapılan görüşmeler sonrası oluşan metaforlar, frekans ve yüzdeleri ile birlikte Tablo 2’ de sunulmuştur.

Tablo 2. Araştırmada üretilen metaforlar ve frekans değerleri

Metafor No	Metaforun Adı	Frekans (f)	Yüzde (%)	Metafor No	Metaforun Adı	Frekans (f)	Yüzde (%)
1	Kek	1	2	22	Çiçek	1	2
2	Çark	1	2	23	Orkestra	1	2
3	Ayna	2	4	24	Hayatımızın ta kendisi	1	2

4	Anne Kucağı ve ikinci Ailem	1	2	25	İnsan vücudu	1	2
5	Kaliteli Süt	1	2	26	Hamur	2	4
6	Güneş	2	1	27	Nasrettin Hoca Fıkraları	1	2
7	Ekip işi	1	2	28	Arı kovanı	1	2
8	Anahtar	1	2	29	İnsan bedeni	1	2
9	Bal peteği	1	2	30	Çiçek serası	1	2
10	Ev	2	4	31	Domino taşı	1	2
11	Ağaç	2	4	32	Zincir	1	2
12	Gökkuşluğu	1	2	33	Mistik koku	1	2
13	İletişim	1	2	34	Saat	1	2
14	İnşaat	1	2	35	Reçel	1	2
15	Doğadaki hayat	1	2	36	Anonim Oyun	1	2
16	Pazıl	1	2	37	Aile	3	6
17	Her yeni doğan gün	1	2	38	Doğa	1	2
18	Piyano	1	2	39	Oyun hamuru	2	4
19	Organizasyon	1	2	40	Türlü	1	2
20	Dans	1	2	41	Deniz	1	2
21	Fabrika	1	2	42	Sevgi ve Saygı	1	2
TOPLAM:						50	100

Araştırmaya katılım sağlayan öğretmenler toplam 42 tane metafor geliştirmiştir. Okul kültürüne ilişkin en çok kullanılan metafor aile (f=3, % 6 metaforu olmuştur. Bunun dışında ayna (f=2 % 4), güneş (f=2 % 4), ağaç (f=2 % 4), hamur (f=2 % 4), oyun hamuru (f=2 % 4) ve ev (f=2 % 4) ulaşılan metaforlardır. Araştırmada öğretmenlerin okul kültürü kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlar sekiz kavramsal kategori altında toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin okul kültürü kavramına yönelik geliştirdikleri metaforların yer aldığı kategoriler Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Okul kültürüne ilişkin geliştirilen metafor kategorileri

Kategoriler (Olarak Okul Kültürü)	Metafor Adları	Metafor Sayısı	Katılımcı Sayısı	Metafor Yüzdesi (%)
Birliktelik/Bütünlük	1- Bal peteği(1) 2-Ekip İş (1) 3- Organizasyon (1) 4- Puzzle (1) 5- Orkestra (1) 6 -Arı Kovanı (1) 7-Zincir(1) 8- İnsan Vücudu (1)9- Domino Taşı (1) 10-Aile (3) 11- Fabrika (1) 12- Çark (1) 13- İnşaat (1) 14- İnsan Bedeni (1) 15-Gökkuşluğu(1) 16- Kek(1) 17-Anonim Oyun (1) 18-Dans (1) 19- Piyano (1) 20- Nasrettin Hoca Fıkraları(1)	20	22	47,62
Doğa/Doğanın Parçası	1-Güneş (2) 2-Hayatın ta Kendisi (1) 3-Ağaç(2)4-Doğadaki Hayat(1) 5--Deniz(1)6-Çiçek(1) 7-ÇiçekSerası(1) 8-Mistik koku(1) 9-Doğa(1)	9	11	21,43
Samimiyet	1- Anne Kucağı ve İkinci Ailem (1) 2- Ev (2) 3- İletişim (1) 4- Sevgi ve Saygı (1)	4	5	9,53
Yiyecek	1--Kaliteli süt(1)2-Türlü(1) 3-Reçel(1)	3	3	7,14
Başlangıç/Zamanın Parçası	1-Saat(1) 2-Anahtar (1) 3-Her yeni doğan gün(1)	3	3	7,14
Şekillendirici	1-Oyun hamuru (2) 2-Hamur(2)	2	4	4,76
Yansıtıcı	1-Ayna (2)	1	2	2,38
Toplam		42	50	100

Çalışmada ortaya çıkan kavramsal kategoriler 7 tanedir. Bunlar; birliktelik/bütünlük olarak, doğa/doğanın parçası, samimiyet, yiyecek, başlangıç/zamanın parçası, eğlence unsuru, şekil alıcı, yansıtıcı olarak okul kültürüdür. Okul kültürüne yönelik yapılan 42 metaforun 20'si (% 47,62) birliktelik/bütünlük olarak okul kültürü kategorisi altında toplanmıştır. Bu kategoriyi 9 metaforla (% 21,43) doğa/doğanın parçası olarak okul kültürü, 4 metaforla (% 9,53) samimiyet olarak okul kültürü takip etmektedir. Diğer metaforlar 3'er (%7,14) metaforla yiyecek olarak ve başlangıç/zamanın parçası olarak okul kültürü; 2'ser (4,76) metaforla eğlence unsuru ve şekil alıcı (% 4,76) olarak okul kültürü'dür. Yansıtıcı olarak okul kültürü ise 1 (% 2,38) metafor ile 8. kavramsal kategori altında yer almaktadır.

Kavramsal Kategorilere İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, çalışmaya katılan öğretmenler tarafından okul kültürü kavramına ilişkin üretilen metaforlar kavramsal kategoriler altında ele alınarak incelenmiştir.

1-Birliktelik/bütünlük Olarak Okul Kültürü:

Çalışmanın Okul Kültürü metaforuna ilişkin elde edilen ilk kavramsal kategorisi Birliktelik/bütünlük olarak okul kültürü oluşturmaktadır. 50 okul öncesi öğretmeninden 20'sinin, toplamda 42 metafordan 18'inin (% 42,86) üretilmesi ile birliktelik/bütünlük olarak okul kültürü kategorisi en çok metafor oluşturulan kategoridir. Bu kavramsal kategori içindeki metaforlar ve frekans değerleri şu şekildedir. Bal peteği (f=1), ekip işi (f=1), organizasyon (f=1), puzzle (f=1), orkestra (f=1), arı kovanı (f=1), zincir (f=1), insan vücudu (f=1), domino taşı (f=1), aile (f=3), fabrika (f=1), çark (f=1), inşaat (f=1) insan bedeni (f=1), gökkuşağı (f=1), kek (f=1), dans (f=1) ve anonim oyun'dur (f=1). Okul öncesi öğretmenlerinin birliktelik/bütünlük olarak okul kültürü kategorisi kapsamında oluşturdukları metaforlardan bazıları şöyle tanımlanmıştır:

“Okul kültürü bana göre puzzle gibidir. Çünkü birlik beraberlik içinde paylaşarak, yardımlaşarak, eksilmeden çalışarak başarıya ulaşılır.” (K13)

“Okul kültürü bana göre bal peteği gibidir, çünkü ne kadar iş birliği ve uyum çok fazla üretim demektir. Kaliteyi artıran uyum ve birlikte çalışma ve uygun koşullarda tıpkı bal oluşturmak gibidir.”(K12)

“Okul kültürü bana göre orkestra gibidir. Çünkü uyum içinde çalışmayı anlatmak için orkestra benzetmesi uygun olacaktır. Orkestrayı oluşturan müzisyenler (okul çalışanları) bu uyumu yakalamaları imkansızdır. Bu uyumun temel dayanağı da orkestra şefi yani okul müdürüdür. Müzisyenleri çok iyi tanıyıp, işbirliği, uyum ve ahengi yakaladıktan sonra orkestra performansının en iyi seviyeye ulaşması kaçınılmazdır.”(K22)

“Okul kültürü bana göre domino taşı gibidir, çünkü bir tane domino taşı eksildiğinde sistem yürümez.”(K25)

“Okul kültürü bana göre saygı, sevgi ve hoşgörünün olduğu zincir gibidir, çünkü saygı, sevgi ve hoşgörünün olduğu yerde okul başarısını yükseltecek halkalar arasında güçlü bir bağ oluşsun.”(K24)

“Okul kültürü bana göre, gökkuşağı gibidir. Çünkü her bir paydaş yeni bir renk ve bütünü parçasını oluşturur.”(K26)

“Okul kültürü bana göre, dans gibidir, çünkü uyum ve ahenk içinde yapılırsa ortaya güzel bir görüntü çıkar. Okulda da çalışanlar uyum ve ahenk içinde olursa ortaya mutlu çocuklar çıkar.” (K33)

“Okul kültürü bana göre, anonim bir oyun gibidir, çünkü her dokunan ona bir farklılık, bir anlam katar küçük dokunuşlarla şekillenir ve anlamlı, amaca dönük bir hal alır.” (K39)

“Okul kültürü bana göre, inşaat gibidir, çünkü eksik malzeme, yanlış koyulmuş tuğla, yanlış etkileşim çökmesini sağlar. Her şeyin yeteri kadar olması, özverili, eksiksiz oluşu binayı ayakta tutar.” (K14)

“Okul kültürü bana göre, piyano gibidir, çünkü her nota farklı ses çıkarır ve doğru yerde doğru notaya basılırsa harika bir uyum yakalanır ve bu uyumu yakalamak için çaba emek ilgi ve sabır gerektirir.” (K15).

“Okul kültürü bana göre, Nasrettin Hoca fıkraları gibidir, çünkü temelleri öz değerlerimizle işlenmiş ve kültürel normlarla geliştirilmiş, kültürü oluşturan önemli bir unsurdur. Nasrettin Hoca'nın her fıkrası toplum/birey faydasını değerini gözetmesiyle sonlanmıştır. Fıkraları eğlendirici ve öğreticidir (K34)

“Okul kültürü bana göre, lezzetli ve tam ölçülü kek gibidir, çünkü kekin malzemelerinde herhangi bir değişiklik lezzette farklılığa sebep olur. Okul kültüründeki bir değişiklik de tüm iklime yansır.”(K47)

2-Doğa/Doğanın Parçası Olarak Okul Kültürü:

Çalışmanın okul kültürü metaforuna ilişkin elde edilen ikinci kavramsal kategorisi doğa/doğanın parçası olarak okul kültürüdür. Bu kategoride 11 öğretmenin 42 metaforun 9'unu (% 21,43) ürettiği görülmektedir. Bu kavramsal kategori içindeki metaforlar ve frekans değerleri şu şekildedir. Güneş (f=1), hayatımızın ta kendisi (f=1), ağaç (f=2), doğadaki hayat (f=1), deniz (f=1), çiçek (f=1), çiçek serası (f=1), mistik koku (f=1), doğa (f=1). Aşağıda doğa/doğanın parçası olarak okul kültürü kategorisi kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin ifadelerinden örnekler sunulmuştur:

“Okul kültürü bana göre, güneş gibidir, çünkü güneşin ısısına, ışığına ihtiyaç duyduğumuz gibi bağlı bulunduğumuz kurumunda ısı ve ışığına ihtiyaç duyarız. Sıcak, samimi nezaketli, empatinin yüksek olduğu, korku kültürünün hakim olmadığı, “ben” yerine “biz” in egemen olduğu, geliştirici, öğretici, besleyici bir kurum kültürü olmalıdır.” (K2)

“Okul kültürü bana göre ağaç gibidir, çünkü her dalı bir öğretmeni simgeler. Önemli olan dalların güçlü olmasıdır.”(K10)

“Okul kültürü bana göre, çiçek gibidir, çünkü güzel açan, kokan bir çiçek, rengarenk her şekilde mis kokuludur.”(K4)

“Okul kültürü bana göre, mistik koku gibidir, çünkü geçmişin izlerini, ruhunu taşır.”(K3)

3-Samimiyet Olarak Okul Kültürü:

Okul kültürü metaforuna ilişkin elde edilen üçüncü kavramsal kategoriyi samimiyet olarak okul kültürü oluşturmaktadır. Toplamda 50 okul öncesi öğretmeninden 5 öğretmen, toplamda 42 metaforun 4'ünü (% 9.52) üretmesi ile samimiyet olarak okul kültürü en çok metafor oluşturulan üçüncü kategoridir. Bu kavramsal kategori içindeki metaforlar ve frekans değerleri; anne kucağı ve ikinci ailem (f=1), ev (f=2), iletişim (f=1), sevgi ve saygı'dır (f=1). Okul öncesi öğretmenleri tarafından oluşturulan samimiyet olarak okul kültürü kategorisi kapsamında bazı metafor ifadeleri örneklendirilmiştir:

“Okul kültürü bana göre, aile gibidir, çünkü eğitim öğretim doğuştan başlar ve okul hayatı boyunca devam eder. Aile ortamı gibi sıcak samimi ve özgüvenli bir ortam oluşturmalıdır.”(K45)

“Okul kültürü bana göre, ev gibidir, çünkü zamanımızın önemli bir kısmını geçirdiğimiz her gün bir düzen içinde yapılmayı bekleyen işlerin olduğu bu işlerinde yürümesi için sevgi ve saygının olması gerektiği kocaman bir evdir.”(K44)

“Okul kültürü bana göre, anne kucağı ve ikinci ailem gibidir, çünkü anneler çocuklarına karşı sevecen güler yüzlü merhametli, yanlış doğruyu öğretiyorsa, çocuğunu olduğu gibi kabul ediyorsa okul üyeleri de çalışanları olduğu gibi kabul etmeli, yanlış davrandığında onları uygun dille uyarmalı... Nasıl evimize, ailemize karşı sorumluluklarımız varsa okula karşı da hassasiyeti göstermeliyiz. Okul bana göre 2. Ailem, anne kucağı gibi merhametli bir yerdir, düzen disiplin, çalışma ortamının olduğu sıcacık bir ortamdır.”(K40)

4- Yiyecek Olarak Okul Kültürü:

Okul kültürü metaforuna ilişkin elde edilen dördüncü kavramsal kategoriyi yiyecek olarak okul kültürü oluşturmaktadır. Yiyecek olarak okul kültürü kategorisini 3 öğretmen, 42 metafordan 3'ünü (% 7,14) üreterek oluşturmuştur. Bu kavramsal kategori içindeki metaforlar şunlardır: Kaliteli süt (f=1), türlü (f=1), reçel (f=1). Yiyecek olarak okul kültürü kategorisi içinde yar alan okul öncesi öğretmenlerinin metaforlarından bazıları aşağıda tanımlanmıştır:

“Okul kültürü bana göre, kaliteli süt gibidir, çünkü iyi ot ve gerekli besinlerle sütün kalitesi artar.”(K35)

“Okul kültürü bana göre türlü gibidir, çünkü içine attığımız her malzeme yemeğin tadını güzelleştirir. Kaliteli yemek çıkar. İdare, öğretmen, öğrenci, veli, okul çalışanları, okul çevresi, okuldaki malzemeler, sosyal çevre v.s. gibi.”(K50)

“Okul kültürü bana göre, reçel gibidir, çünkü içine katılan öğrenciler, eğitim etkinlikleri ile tadı ve kokusu oluşur ve her damakta değişik tatlar bırakır.”(K49)

5- Başlangıç/Zamanın Parçası Olarak Okul Kültürü:

Okul kültürü metaforuna ilişkin elde edilen beşinci kavramsal kategoriye başlangıç/zamanın parçası olarak okul kültürü oluşturmaktadır. 50 okul öncesi öğretmeninden 3 öğretmenin, toplamda 42 metaforun 3'ünü (% 7,14) üretmesi ile en çok metafor oluşturulan beşinci kategoridir. Bu kavramsal kategori içindeki metaforlar ve frekans değerleri şu şekildedir: saat(f=1), anahtar (f=1), her yeni doğan gün (f=1). Okul öncesi öğretmenlerinin oluşturdukları bu kategori içinde yer alan metaforlar aşağıdaki gibidir:

“Okul kültürü bana göre anahtar gibidir, çünkü her türlü bilginin değerini açar.”(K29)

“Okul kültürü bana göre bana göre saat gibidir, çünkü çarkların doğru ve dengeli işlediğine emin olmak gerekir. Kültür dengeli kurulduğunda saat her doğruyu güzeli gösterir.”(K31)

6- Şekillendirici Unsur Olarak Okul Kültürü

Okul Kültürü metaforuna ilişkin elde edilen yedinci kavramsal kategoriye şekillendirici olarak okul kültürü oluşturmaktadır. Bu kategoride 4 öğretmenin, 2 adet metafor ürettikleri görülmüştür. Bu metaforlar oyun hamuru (f=2) ve hamurdur (f=1). Okul öncesi öğretmenlerinin oluşturdukları metaforlar aşağıda yer alan örneklerdeki gibi tanımlanmıştır:

“Okul kültürü bana göre, hamur gibidir, çünkü nasıl şekil verip nasıl bir süreç izleyeceğin önemlidir. Çıkan üründen güzel sonuç almaktır amaç.”(K46)

“Okul kültürü bana göre, oyun hamur gibidir, çünkü içeriğinde barındıran tüm paydaşları şekillendirir.” (K38)

8- Yansıtıcı Olarak Okul Kültürü:

Okul kültürü metaforuna ilişkin elde edilen sekizinci kavramsal kategoriye yansıtıcı olarak okul kültürü oluşturmaktadır. Sekizinci ve son kategori kapsamında 2 öğretmen, ayna metaforu olmak üzere 1 metafor (f:2) üretmiştir. Aşağıda bu öğretmenlerin görüşleri sıralanmıştır:

“Okul kültürü bana göre, bana göre ayna gibidir, çünkü ne gösterirseniz onu görürsünüz.”(K27)

“Okul kültürü bana göre, ayna gibidir, çünkü okulun tüm yönlerini çevreye yansıtır.”(K28)

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmanın amacı; okul öncesi öğretmenlerinin okul kültürüne yönelik algılarını metaforlar aracılığıyla belirlemektir. Araştırmaya katılan 50 okul öncesi öğretmeni okul kültürü kavramı ile ilgili olarak toplam 42 metafor üretmiş, bu metaforlar yedi kategori altında toplanmıştır. Çalışmada ortaya çıkan kavramsal kategoriler; birliktelik/bütünlük olarak okul kültürü, doğa/doğanın parçası, samimiyet, yiyecek, başlangıç/zamanın parçası, şekillendirici ve yansıtıcı olarak okul kültürüdür.

Araştırmaya katılan öğretmenler tarafından en fazla üretilen metaforlar birliktelik bütünlük olarak okul kültürü kategorinde yer almaktadır. Bu durum okul kültürü denildiğinde öğretmenler tarafından birlikte olma, bir bütünü temsil etme, birlik duygusu olarak algılanmasıyla birlikte öğretmenlerin çalıştıkları okulda birlik beraberliğe önem verdiğini, bu yönde beklentilerinin olduğunu da göstermektedir. Öğretmenlerin okul kültürünü birlik beraberlikle ilişkilendirmesine örnek olacak diğer bir çalışma Çelikten'e (2006) aittir. Adı geçen yazarın okul kültürüne ilişkin yapmış olduğu çalışmasında okul kültürü kurumda çalışan paydaşları bir ve bütün yapan sosyal yapışkan metaforuyla açıklanmıştır. Bu nedenle çalışmada okul kültürünün birleştirici bütünleştirici yönü olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Yapılan bu çalışmada ise *birliktelik bütünlük* olarak okul kültürü kategorinde en yüksek frekansa sahip metafor aile metaforudur. Akyol, Kızıltan'ın (2019) yapmış oldukları araştırmada da sosyal bilgiler öğretmen adaylarının okul kültürüne ilişkin üretmiş oldukları metaforlar içinde aile yer almaktadır. Adı geçen çalışmada aile metaforu bütünleştirici olmayı birliktelik sağlamayı çağrıştırdığı için tercih edilmiştir. Yine aynı çalışmada okul kültürüne ilişkin oluşturulan metaforlardan biri de pastadır. Yapılan bu çalışmada da oluşturulan kategorilerden birinin yiyecek olarak okul kültürü olması her iki çalışmanın benzer bulguları arasında yer almaktadır.

Çalışmada katılımcıların ifade ettikleri metaforlara ilişkin oluşturulan ikinci kategori *doğa, doğanın bir parçası olarak okul kültürüdür*. Bu kategoride öne çıkan ve en yüksek frekansa sahip metaforlar; güneş ve ağaç metaforlarıdır. Deniz, doğa, çiçek, mistik koku da yine bu kategoride yer alan metaforlardan birkaçıdır. Kullanılan metaforlara bakıldığında doğa ve doğanın unsurları bireylerin kendilerini iyi hissetmelerine neden olarak bireylerde olumlu duyguları çağrıştırmaktadır. Dolayısıyla çalışmaya katılan öğretmenlerin de okul kültürü denildiğinde kendilerini iyi

hissettikleri bir okul ortamı çağrıştırmaları nedeniyle bu metaforları kullandıkları söylenebilir. Bahar-Güner ve Tunca (2015)'nin okul kültürüne ilişkin çalışmasında da katılımcı olan öğretmen adayları güneş metaforunu yol gösterici, aydınlatıcı olarak vurgulamaktadır ve yapılan bu çalışmadan elde edilen bulgular ile benzerlik taşımaktadır. Çalışma bulgusunu destekler bir araştırma da Ertürk Kara (2014)'ya aittir. Adı geçen çalışmada da en sık tekrar eden metafor, ağaç metaforudur ve çalışmada geleceğe yön verici olarak kategorize edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre oluşturulan üçüncü kategori *samimiyet olarak okul kültürüdür*. Bu kategoride öne çıkan ve en yüksek frekansa sahip olan ev metaforudur. Ev yaşanan, ait olunan yer, ilişkilerin en samimi yaşandığı ortam olması açısından samimiyeti hatırlatması nedeniyle kullanılmıştır. Ertürk Kara (2014), okul öncesi eğitim ortamlarının metaforlar yolu tasvir edildiği çalışmada okul öncesi öğretmen adaylarının en çok ev metaforunu ürettiklerini belirtmiştir. Uçar'ın (2021) hazırlanmış olduğu tez çalışmasında ise okul yöneticilerinin okul öncesi eğitimi yuva hissi veren samimiyetle ilişkilendirerek ev olarak metaforlaştırdığı bulgusuna ulaşırlar. Saban'ın (2008) ilköğretim kademesindeki öğrenci, öğretmen ve bu kademe de ileride görev yapacak olan öğretmen adaylarının okul kavramına ilişkin imgelerini belirlemek amacıyla gerçekleştirdiği araştırmasında, öğrencilerin okul kavramına ilişkin ev metaforunu ürettikleri görülmektedir. Okulu eve benzetmelerindeki neden evdeki samimi ilişkileri okula da genellemeleridir. Boydak Özan ve Demir'in (2011) öğretmen ve öğrencilerin okul kültürü algılarını metaforla ifade ettikleri çalışmada da okul kültürünü eve benzettileri bulgusuna ulaşılmıştır. Adı geçen çalışmada okul kültürünün eve benzetilmesinin nedeni; okuldaki öğretmenin anne-baba, öğrencilerin ise abi-kardeş samimiyetinde görülmesidir. Bu çalışmada da okul kültürünün eve benzetilmesinin nedeni okul öncesi öğretmenlerinin aile sıcaklığını, samimiyeti ve içten ilişkileri okul ortamında yaşıyor olmasından kaynaklanabilir.

Çalışmanın dördüncü sıradaki kategorisi yiyecek olarak okul kültürüdür. Bu kategoride işlenen metaforlar; kaliteli süt, reçel ve türüdür. Ertürk Kara'nın (2014) çalışmasında okul öncesi eğitime ilişkin her ne kadar yiyecek kategorisinde yer almasa da meyve metaforuyla karşılaşılmaktadır. Yine Boydak Özan ve Demir'in (2011) çalışmasında okul kültürüne ilişkin çikolata, yiyecek, çorba metaforlarının üretildiği bulgusu araştırmadan elde edilen bulguyla benzerlik taşımaktadır. Çalışmada okul kültürünün yiyeceğe benzetilmesinin nedeni, yiyeceklerden alınan tadın okul ortamından da alınmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Çalışmanın beşinci sıradaki kategorisi, başlangıç/ zamanın parçası olarak okul kültürüdür. Bu kategorinin metaforları; saat, anahtar ve her yeni doğan gündür. Bu kategoride okul kültürünün yeni başlangıçlara neden olduğu vurgulanmıştır. Çalışmanın altıncı kategorisi şekillendirici olarak okul kültürüdür. Bu kategoride de oyun hamuru ve hamur metaforları bulgusuna ulaşılmıştır. Özdemir ve Erol (2015) da çalışmalarında öğretmenlerin öğrencileri şekillendirdiğini belirtmiştir. Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin okulu, okul öncesi öğrencilerini şekillendiren bir unsur olarak görmeleri belirtilen metaforu yapmalarının nedeni olarak görülebilir.

Çalışmanın yedinci ve son kategorisi yansıtıcı olarak okul kültürü kategorisidir. Burada üretilen metafor aynadır. Okul kültürünün yansıtıcı etkisine değinilmiş ve olumlu ya da olumsuz okulda yaşanan tüm etkenlerin hem çevreye hem de okul kültürüne yansıtacağı vurgulanmıştır. Akyol, Kızıltan (2019) da yaptığı çalışmada benzer bir bulguya ulaşılmıştır. Adı geçen çalışmada tarih öğretmeni adaylarının kültür kavramıyla ilgili oluşturdukları metaforların çoğu geçmişi aktarması, geçmişe ayna tutarak yansıtmasıyla ilgilidir. Bu çalışmada da okul kültürü yansıtan olarak değerlendirildiğinden Kızıltan (2019)'ın çalışmasıyla benzerlik taşımaktadır.

Yapılan bu çalışmada okul kültürüne ilişkin okul öncesi öğretmenlerinin üretmiş oldukları metaforlar değerlendirildiğinde öğretmenlerin olumlu metaforlar ürettikleri görülür. Ertürk Kara'nın (2014) çalışmasında da okul kültürü için olumlu tutum ve görüşlere ilişkin metaforlar üretilmiş ve olumsuz bir tanımlama yapılmamıştır. Boydak Özan ve Demir'in (2011) araştırmasında da farklı lise türlerine göre öğretmen ve öğrencilerin okul kültürüne ilişkin genellikle olumlu metaforlar ürettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada okul kültürü oluşturmada birlikteliğin, beraberliğin, samimiyetin önemi vurgulanmış, okul kültürünün ayna misali ne gösterirsen onu yansıttığına dikkat çekilmiştir. Bu noktada okullarda olumlu yönde okul kültürü oluşturmak için okul paydaşları arasında birlikte iş birliği içinde olmaya özen gösterilmeli, okulda paydaşlar arasında bu beraberliği sağlamaya yönelik çeşitli etkinlikler ve organizasyonlar düzenlenmelidir. Araştırmada okul kültürüne ilişkin üretilen metaforlar değerlendirildiğinde eğlenceye ilişkin okul kültürünün algılandığı (Nasrettin Hoca fıkraları) sadece bir katılımcı bulunmaktadır. Bu nedenle özellikle öğretmenlerin, okul ortamında eğitici etkinliklerinin yanı sıra eğlenmeye de ihtiyaçları olduğu dikkate alınmalı okul ortamı eğlenceli aktivitelerle zenginleştirilmelidir. Özellikle okul yöneticileri yönettikleri okullarda birlik beraberliğin sağlandığı, eğlenceli ortamlar olmasına önderlik etmeli, bu konuda örnek olarak okuldaki sıcak iklimin öğretmenler, öğrenciler ve veliler arasında da yayılmasını sağlamalıdır.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sunmuşlardır.

Destek ve Teşekkür

Yazarlar çalışma için herhangi bir finansal destek almamışlardır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çalışmada herhangi bir çıkar çatışmasının bulunmadığını beyan etmişlerdir.

Kaynakça / References

- Akyol, C. & Kızıltan, Ö. (2019). Öğretmen adaylarının kültür kavramına ilişkin metaforları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi* 39 (2), 937-961.
- Arslan, P. (2020). Okul kavramına ilişkin metaforlar. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, 3 (1), 1-14
- Aydeş, S. S. & Akın, U. (2016). Okul yöneticilerinin öğretmenlere yönelik metaforik algıları. *Sakarya University Journal of Education*, 6(3), 20-39.
- Bahar-Güner, Ö., Tunca, N., Alkın-Şahin, S., & Oğuz, A. (2015). Öğretmen adaylarının öğretmen eğitimcisine ilişkin metaforik algıları. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 5(4), 419-444, Erişim: <http://dx.doi.org/10.14527/pegegog.2015.023>.
- Becerikli, S. (1999). Metaforlar yoluyla örgüt kültürünü anlamak. *Gazi Üniversitesi İletişim Dergisi*, 1.
- Bengtsson, M. (2016). *How to plan and perform a qualitative study using content analysis*. NursingPlus Open, 2, 8-14.
- Bernard, H. R. (2011). *Research methods in anthropology: Qualitative and quantitative approaches*. New York: Rowman Altamira.
- Boydak-Özan, M. & Demir, C. (2011). Farklı lise türlerine göre öğretmen ve öğrencilerin okul kültürü metaforu algıları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 106-126.
- Crabtree, B. F. & Miller, W. L. (1999). *Doing qualitative research*. Sage publications.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 269-283.
- Çobanoğlu, N., & Gökalp, S. (2015). Öğretmen adaylarının okul müdürüne ilişkin metaforik algıları/Metaphoric perceptions of teacher candidates for school managers. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(31), 279-295.
- Demirtaş, Z. (2010). Liselerde Okul Kültürü ile Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt 7, Sayı 13. 208-223.
- Doğrul, H. & Kılıç F. (2020). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi, *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 49-57.
- Ertürk Kara, H.G. (2014). Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının okul öncesi eğitim kavramına ilişkin metaforları. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2),104-120.
- Koca, İ. , Kaya, M. & Gökçimen, S. (2020). Türkiye’ de okul kavramına ilişkin metafor araştırmalarının değerlendirilmesi: bir meta sentez çalışması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5 (1), 15-26.Erişim: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mead/issue/634>
- Korkmaz, F., & Bağçeci, B. (2013). Lise öğrencilerinin “üniversite” kavramına ilişkin metaforik algıların incelemesi. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 2(1), 187-204.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (2015). *Metaforlar, hayat, anlam ve dil*, (Çeviren: Gökhan Yavuz Demir), İthaki.
- MEB, (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara: Meb.
- Merriam, S. B. & Grenier, R. S. (2019). *Qualitative research in practice: Examples for discussion and analysis*. San Francisco, CA: Jossey-Bass Publishers.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.

- Özdemir, A. (2006) . Okul kültürünün oluşturulması ve çevreye tanıtılmasında okul müdürlerinden beklenen ve onlarda gözlenen davranışlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 4(4), 411-433.*
- Özdemir, T.Y. & Erol, Y.C. (2015). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının okul, öğretmenlik ve öğrenci kavramlarına ilişkin algıları. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13(4).*
- Palinkas, L. A., Horwitz, S. M., Green, C. A., Wisdom, J. P., Duan, N. and Hoagwood, K. (2015). Purposeful sampling for qualitative data collection and analysis in mixed method implementation research, *Administration and Policy in Mental Health and Mental Health Services Research, 42, 533–544.*
- Patton, M. Q. (2005). *Qualitative research*. New York: John Wiley & Sons, Ltd.
- Rose, P., Beeby, J. & Parker, D. (1995). Academic rigour in the lived experience of researchers using phenomenological methods in nursing. *Journal of Advanced Nursing, 21(6), 1123-1129.* Erişim:<https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.1995.21061123.x>
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk eğitim bilimleri dergisi, 2 (2), 131-155.*
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 55, 459-496*
- Schein, E. H. (1990). Organizational culture. *American Psychologist, 43 (2), 109-119.*
- Taheria , M. Monshizadeha, M. & Kordianib, H.E. (2015). The relationship between organizational culture and organizational success: A case study. *Management Science Letters 5 507–516* <http://www.growingscience.com/msl>
- Tevrüz, S. (1997), *Endüstri ve örgüt psikolojisi*, Türk Psikologlar Derneği.
- Uçar, A. (2021). *Okul yöneticilerinin ve okulöncesi öğretmenlerinin okulöncesi eğitimine yönelik metaforik algılarının karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi.
- Uçar, A. & Erdem, E. (2020). Sınıf öğretmenlerinin okulöncesi ile ilgili metaforik algıları. 8. *Uluslar arası Sosyal Beşeri ve Eğitim Bilimleri Kongresi Tam Metin Kitabı* (ss.381-388).
- Uyan Dur, B. İ. (2016). Metafor ve ekslibris. *Uluslararası Ekslibris Dergisi, 3(5): 122-12*
- Van Manen, M. (2007). Phenomenology of practice. *Phenomenology & Practice, 1(1), 11-30.*Erişim:<https://doi.org/10.29173/pandp>
- Varol, M. (1993). *Halkla ilişkiler açısından örgüt sosyolojisine giriş*, Ankara Üni.İletişim Fak.
- Yılmaz, K. & Oğuz, E. (2005). Eğitim bilimleri fakültesi öğrencilerinin fakülte kültürüne ilişkin algıları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 38 (1), 101, 122.*